

NORVEGIJOJE

GYVENANČIŲ UŽSIENIO PILIEČIŲ TEISIŲ

Visi, kurie apsistoja Norvegijoje, turi teisę į skubiąją medicinos pagalbą, kai jos reikia.

NUOŠIRDŪS
PATARMAI PATYRUS
SUŽALOJIMUS

SUŽALOTŲJŲ ASMENŲ ASOCIACIJA „LTN“

Sužalotųjų asmenų asociacija „LTN“ yra organizacija, vienijanti narius, kurių gyvenimą pakeitė liga ar trauma. Mes padedame savo nariams teikdami jiems patarimus ir rekomendacijas, susijusias su sveikatos teise, NAV (Norvegijos darbo ir socialinės rūpybos tarnyba) ir kompensacija. Sužalotųjų asmenų asociacija „LTN“ siekia užtikrinti, kad visi sužalotieji pasveiktų kiek įmanoma greičiau jiems suteikiant kokybišką sveikatos priežiūrą. Siekiame, kad jiems būtų išmokėta pagrįsta kompensacija, o NAV užtikrintų tinkamą stebėseną. Mūsų tikslas – sukurti tokią gerą sistemą, kad organizacijos pagalbos nebereikėtų.

Šio lankstinuko išleidimo priežastys
Dažnai susisiekiama su sužalotųjų asmenų asociacija „LTN“ ir klausiama, kokias teises Norvegijoje turi susižaloję ar susirgę užsienio piliečiai. Dažnai tai nulemia jų apsigyvenimo Norvegijoje priežastys, jų turima pilietybė ir susižalojimo priežastys.

Daugelis sveikatos priežiūros institucijų pasakoja, kad teikdamos informaciją apie žmogaus teises susiduria su iššūkiais, susijusiais su kalbos barjeru ir vertėjų žodžiu trūkumu. Dėl šios priežasties nusprendė-

me parengti lankstinuką ir trumpai jus informuoti apie kai kurias jūsų teises.

Jūsų teisė į informaciją – naudojimasis vertėjo žodžiu paslaugomis

Būdamas pacientas jūs turite teisę gauti informaciją ta kalba, kurią suprantate. Jūs taip pat turite teisę būti suprastas. Jeigu nekalbate norvegų kalba ar jos nesuprantate, susitinkant su valstybinio sektoriaus atstovais gali prireikti naudotis vertėjo žodžiu paslaugomis.

Valstybinis sektorius turi nusamdyti

vertėją žodžiu ir sumokėti už jo paslaugas. Prieš susitikdami su konkrečia institucija, informuokite, kad jums reikia vertėjo žodžiu ir nurodykite, kokios kalbos vertėjo reikia. Gero vertėjo žodžiu paieška gali užtrukti, todėl apie tai informuokite kuo anksčiau prieš pokalbį / susitikimą. Jeigu negalite atvykti sutartu laiku, kai vertėjo žodžiu paslaugos yra užsakytos, informuokite apie tai iš anksto, kad vertėjo žodžiu paslaugas būtų galima atšaukti.

Vertėjas žodžiu yra saistomas konfidencialumo įsipareigojimo, todėl neturi teisės atskleisti jokios informacijos, kuri jam buvo pateikta.

KAS TURI TEISĘ Į MEDICINOS PAGALBĄ NORVEGIJOJE?

Visi Norvegijoje gyvenantys žmonės turi teisę į skubiąją medicinos pagalbą. Įstatymais numatyta, kad nedelsiant būtinoji pagalba suteikiama tais atvejais, kai kyla pavojus gyvybei arba stipriai pablogėja sveikatos būklė.

Asmuo, draustas Norvegijos valstybiniu socialiniu draudimu, turi daugiau teisių. Jeigu esate draustas, turite tokias pat teises kaip Norvegijos piliečiai, gyvenantys ir dirbantys Norvegijoje.

Valstybinis socialinis draudimas

Norvegijoje valstybinis socialinis draudimas vadinamas „folketrygden“ (nacionaliniu draudimu). Jeigu norite gauti teisę į išmokas vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo įstatymu, turite būti draustas valstybiniu socialiniu draudimu.

Tai taikoma visoms NAV išmokoms ir

sveikatos priežiūros institucijų paslaugoms (gydytojo, psichologo konsultacijos ir išlaidos medikamentams sergant ilgą laiką).

Kas yra draustas valstybiniu socialiniu draudimu?

Paprastai visi Norvegijoje gyvenantys asmenys yra drausti valstybiniu socialiniu draudimu. Norvegijoje gyvenančiu asmeniu laikomas tas, kuris gyveno arba ketina gyventi šalyje ne trumpiau nei 12 mėnesių. Kai persikraustote į Norvegiją ir ketinate apsistoti šalyje ne trumpiau nei 12 mėnesių, draudimas skaičiuojamas nuo įvažiavimo į šalį dienos. Apsigyvenimas šalyje turi turėti teisėtą pagrindą.

Užsienio šalių darbuotojai Norvegijoje

Visi legaliai Norvegijoje dirbantys asmenys automatiškai draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu nuo pirmosios darbo dienos. Vadovaujantis valstybinio sociali-

nio draudimo nuostatomis, jūs turite teisę į medicininių išlaidų padengimą Norvegijoje ir pensijos kaupimą. Narystės valstybinio socialinio draudimo sistemoje registracija gali užtrukti, todėl žmogus gali atitikti draudimo reikalavimus net jeigu nėra formaliai įregistruotas.

Išimtis: nesate draustas, jeigu esate laikinai įdarbintas užsienio šalies darbdavio Norvegijoje.

ES/EEE arba Šveicarijos turistai, atostogaujantys Norvegijoje

ES/EEE arba Šveicarijos piliečiams jų gimtojoje šalyje išduodama Europos sveikatos draudimo kortelė. Kortelė įrodo, kad asmuo turi teisę į būtinąją medicinos pagalbą tokiomis pačiomis sąlygomis kaip norvegai. Tai reiškia, kad bus padengtos būtinos išlaidos už sveikatos priežiūros paslaugas, viršijančios privalomąsias paciento įmokas. Jeigu susergate ar susižeidžiate ir neturite sveikatos draudimo kortelės, bet turite teisę ją gauti, turite susisiekti su savo gimtąja šalimi ir pasiteirauti, ar jums gali būti išdu-

otas laikinas pažymėjimas, įrodantis jūsų teises. Europos sveikatos draudimo kortelė nepadengia grįžimo namo išlaidų.

Turistai ne iš ES/EEE arba Šveicarijos, atostogaujantys Norvegijoje

Jeigu esate turistai ne iš ES/EEE arba Šveicarijos, neturite teisės į išlaidų padengimą už Norvegijoje suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas. Tačiau gali būti, kad tam tikras teises jums suteikia jūsų gimtoji šalis. Tačiau visi Norvegijoje gyvenantys asmenys turi teisę į skubiąją medicinos pagalbą.

Kelionių draudimas

Keliaudami Norvegijoje, turėtumėte pasitikrinti savo kelionės draudimą. Paprastai jis dengia privalomųjų paciento įmokų, medicininio gydymo ir / arba kelionės namo išlaidas.

Tam tikrų nelaimingų atsitikimų atveju asmuo turi teisę į medicininį gydymą ir kompensaciją. Plačiau apie tai skaitykite skyriuje „Kompensacija“.

NORVEGIJOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMA

Norvegijos sveikatos priežiūros sistema padalyta į tris skirtingas dalis, priklausomai nuo ligos arba traumos sunkumo.

Bendrosios praktikos gydytojo sistema

Bendrosios praktikos gydytojo sistema suteikia teisę visiems Norvegijos gyventojams turėti savo bendrosios praktikos gydytoją. Sistema yra savanoriška, tačiau nusprendus jai nepriklausyti, teks pačiam susirasti jus gydantį gydytoją ir mokėti didesnę privalomąją paciento įmoką. Rinkdamasis nuolatinį gydytoją, galite pasirinkti, kad jus gydytų vyras arba moteris.

Bendrosios praktikos gydytojas yra svarbus tarpininkas gydymo procese, todėl labai svarbu turėti nuolatinį gydytoją, jeigu jums prireiktų papildomos sveikatos priežiūros. Bendrosios praktikos gydytojas gali išrašyti vaistus ir nedarbingumo pažymą ir yra atsakingas už jūsų siuntimą į ligoninę, pas kitus specialistus ir gydytojus. Po gydymo ligoninėje ar pas kitą specialistą, bendrosios praktikos gydytojas gaus ataskaitą apie jūsų gydymą.

Jūs galite pats susirasti ar pakeisti savo nuolatinį bendrosios praktikos gydytoją naudodamiesi bendrosios praktikos gydy-

tojų telefonu 810 59 500 arba „HELFO“ svetaine. Jeigu esate paguldytas į ligoninę, galite paprašyti socialinio darbuotojo arba slaugytojos, kad padėtų tai atilikti.

Budintis gydytojas ir ligoninės

Budintis gydytojas suteikia pagalbą, kai bendrosios praktikos gydytojas nepasiekiamas ir negalite palaukti, kol bus atidarytas bendrosios praktikos gydytojo kabinetas. Budintis gydytojas suteikia pagalbą, kai esate toli nuo bendrosios praktikos gydytojo, pavyzdžiui, atostogų metu ar kelionėje. Budintis gydytojas, kaip ir bendrosios praktikos gydytojas, gali išrašyti siuntimą, jeigu būtinas gydymas ligoninėje.

Valstybinis budinčių gydytojų telefono Nr.: 116117.

Esant ūmiems atvejams / situacijoms reikia kreiptis į skubios medicinos komunikacijos centrą (AMK) telefonu 113.

KIEK KAINUOJA SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOS NORVEGIJOJE?

Jei asmuo priklauso valstybinio socialinio draudimo sistemai, hospitalizacija yra nemokama. Jeigu asmuo naudojami kitomis Norvegijos sveikatos priežiūros sistemos paslaugomis, reikia sumokėti tam tikrą išlaidų dalį, vadinamą privalomąją paciento įmoką. Jeigu jūsų paciento įmokos dalis pasiekia tam tikrą sumą, vadinamąsias paciento įmokos „lubas“, galite gauti atleidimo nuo įmokų kortelę. Tokiu atveju likusį kalendorinių metų laiką nereikės mokėti paciento įmokos. Atleidimo nuo įmokų kortelės būna dviejų rūšių:

Atleidimo nuo paciento įmokų kortelė Nr. 1 galioja patvirtintoms paciento įmokoms, mokamoms gydytojui, psichologui, poliklinikai, radiologams, už keliones, susijusias su tyrimais ir gydymu (paciento keliones) bei įsigyjant medikamentus ir įrangą su kompensuojamųjų vaistų receptu. Atleidimo nuo paciento įmokų kortelė Nr. 1 automatiškai siunčiama paštu adresu, kuriuo jūs esate registruotas, kai ji jums skiriama.

Atleidimo nuo paciento įmokų kortelė Nr. 2 galioja patvirtintoms paciento įmokoms, mokamoms fizioterapeutui, gydant tam tikras dantų ligas, akredituotoms reabilitacijos institucijoms, ir gydymo kelionėms į užsienį, paskirtoms Oslo universitetinės ligoninės – „Rikshospitalet HF“. Norint gauti atleidimo nuo paciento įmokų kortelę Nr. 2, reikia pateikti prašymą „HELFO“ ir pridėti gydyšiosios institucijos išduotą kvitą.

Jeigu norite gauti informacijos apie paciento atleidimo nuo įmokų „lubas“, pasikalbėkite su savo gydytoju arba susisiekite su atleidimo nuo paciento įmokų kortelės išduodančia institucija telefono numeriu 815 70 050.

Patyrus profesinę traumą

Jeigu esate gydomas, nes patyrėte pripažintą profesinę traumą, jums nereikia mokėti paciento įmokų.

NAV

NAV siekia kuo daugiau žmonių įtraukti į darbo rinką ar kitą prasmingą veiklą. NAV suteikia finansinį saugumą kiekvienam asmeniui, pasitelkdama ligos išmokų, bedarbio pašalpos, profesinės reabilitacijos pašalpos (AAP) ir neįgalumo pašalpos sistemas. Asmuo, norintis gauti NAV išmokas, turi būti draustas valstybiniu socialiniu draudimu ir gyventi Norvegijoje.

Informacija apie NAV išmokas ir paslaugas suteikiama klientų aptarnavimo telefonu 810 33 810. Tiek puslapyje www.nav.no, tiek klientų aptarnavimo telefonu informacija suteikiama anglų ir lenkų kalbomis.

Pajamos ligos atveju – ligos išmokos

Jeigu netenkate pajamų dėl ligos ar traumos, turite teisę į darbdavio ar NAV mokamas ligos išmokas.

Lengvesnės ligos / traumos atveju

Lengvesnės laikinos ligos ar traumos atveju darbuotojas gali pats pranešti apie ligą. Jūs turite teisę pranešti darbdaviui apie ligą / traumą nepateikdamas gydytojo pažymos. Turite būti išdirbęs ne mažiau negu du mėnesius, kad turėtumėte teisę pranešti apie ligą be ją patvirtinančių dokumentų. Paprastai liga be patvirtinančių

dokumentų gali trukti iki trijų kalendorinių dienų vienu metu. Praėjus trims dienoms darbdavys gali pareikalauti pristatyti gydytojo pažymą. Per 12 mėnesių laikotarpį galima keturis kartus pranešti apie ligą be ją patvirtinančių dokumentų.

Ligos, trunkančios ilgiau negu tris kalendorines dienas, atveju

Jeigu sergate ilgiau negu tris kalendorines dienas, turite susisiekti su gydytoju ir gauti gydytojo pažymą. Gydytojas įvertins ir nuspręs, ar nedarbingumo pažyma yra būtina ir kuriam laikui ją išduoti. Gydytojas taip pat nuspręs, ar jums reikalingas visiškas nedarbingumo pažymėjimas, ar iš dalies galite dirbti, ir tokiu atveju išduodamas dalinis nedarbingumo pažymėjimas.

Norėdami gauti teisę į ligos išmokas jūs turite:

- Iki susergant ar susižeidžiant būti išdirbęs ne mažiau nei keturias savaites (išskyrus profesines traumas, tuomet suteikiama teisė į išmoką nuo pirmos traumos dienos)

- Dėl ligos ar traumos prarasti pajamas, nuo kurių kaupiama pensija. Tačiau būtina sąlyga, kad pajamų pagrindas, nuo kurio mokamos ligos išmokos, sudarytų bent ½ bazinio dydžio. Informacija apie metinį bazinį dydį pateikiama nav.no. Ši pajamų riba netaikoma darbdavio mokamoms ligos išmokoms (pirmąsias 16 ligos dienų).

Kokio dydžio ligos išmoka bus mokama? NAV mokant ligos išmoką, nustatomas ligos išmokos pagrindas. Šis pagrindas nustatomas savaitines jūsų pajamas perskaičiuojant į metines pajamas. NAV moka ne didesnes negu 6 bazinių dydžių ligos išmokas ir ne ilgiau negu 52 savaites. Darbdavys yra atsakingas už ligos išmokos mokėjimą pirmąsias 16 ligos dienų, po to jo atsakomybę perima NAV.

Stebėjimas laikinojo nedarbingumo metu NAV ir darbdavys turi stebėti jus laikinojo nedarbingumo metu. Jeigu reikia, darbdavys turi sudaryti jums tinkamas darbo sąlygas. NAV, esant poreikiui, gali stebėti, kaip įgyvendinamos veiklos priemonės. Tai laikytina tam tikromis prievolėmis, kurias turi vykdyti asmuo laikinojo nedarbingumo metu, kad ir toliau turėtų teisę į ligos

išmokas.

Profesinės reabilitacijos pašalpa (AAP)

Jeigu gavote maksimalią ligos išmoką, bet vis dar sergate, galite teikti prašymą profesinės reabilitacijos pašalpai gauti. Prašymas turi būti pateikiamas gerokai prieš pasibaigiant ligos pašalpos mokėjimo terminui.

Nepamirškite kreiptis į NAV dėl pritarimo, jeigu ketinate keliauti į užsienį.

Norint gauti teisę į profesinės reabilitacijos pašalpą:

- Darbingumas turi būti sumažėjęs dėl ligos, traumos ar negalios ne mažiau negu 50 proc. Profesinės traumos atveju reikalingas yra 30 proc.
- Turite priklausyti valstybinio socialinio draudimo sistemai ne trumpiau nei trejus metus. Jeigu buvote darbingas, užtenka, kad priklausėte valstybinio socialinio drau-

dimo sistemai bent vienerius metus.

Asmuo gali gauti AAP aktyvaus gydymo metu, įgyvendindamas su darbu susijusias priemones, bandydamas dirbti ir / arba NAV stebėsenos metu po to, kai jau buvo bandyta gydyti ir įgyvendinti tam tikras priemones.

Kokio dydžio profesinės reabilitacijos pašalpa bus mokama?

Profesinės reabilitacijos pašalpa sudaro 66 proc. nuo bazinio pajamų dydžio. Jeigu norite gauti profesinės reabilitacijos pašalpą, kas 14 dienų turite pateikti deklaracijos blanką. Blankas pildomas adresu www.navn.no „Din Side“. Šiame blanke turite nurodyti praėjusių 14 dienų darbą ir veiklą bei patvirtinti, kad norite būti registruotas NAV kitam 14 dienų laikotarpiui. Apmokėjimas vykdomas remiantis blanke pateikta informacija.

Atleidimas nuo prievolės pateikti deklaracijos blanką

Išimtiniais atvejais daroma prielaida, kad jums pernelyg sudėtinga užpildyti ir / arba atsiųsti deklaracijos blanką. Kiekvienu konkrečiu atveju NAV atlieka individualų vertinimą.

Neįgalumo pašalpa

Jeigu dėl traumos ar ligos jūsų darbingumas sumažėjo visam laikui, jums gali būti suteikta teisė į neįgalumo pašalpą.

Norint gauti neįgalumo pašalpą:

- Asmens amžius turi būti nuo 18 iki 67 metų.
- Prieš tapdamas neįgaliu asmuo turi būti buvęs draustas valstybiniu socialiniu draudimu trejus metus. Trejų metų draustumo reikalavimas netaikomas valstybiniu socialiniu draudimu draustiems pabėgėliams ir asmenims, kurie tapo neįgalūs iki 26 metų ir kurie tuo metu buvo drausti.
- Turi būti baigtas tinkamas gydymo ir priemonių, skirtų darbingumui pagerinti, kursas.
- Darbingumas turi būti sumažėjęs bent 50 proc. Jeigu teikiate prašymą po to, kai buvo skirta AAP, reikalavimas yra 40 proc., o pripažintos profesinės traumos atveju darbingumas turi būti sumažėjęs 30 proc.

Kokio dydžio neįgalumo pašalpa bus mokama?

Neįgalumo pašalpa skaičiuojama nuo 66 % bazinio pajamų dydžio. Baziniu pajamų dydžiu laikomos didžiausios trejų iš penkerių metų pajamos, nuo kurių kaupiama pensija. Mažas pajamas gaunantiems apdraustiesiems mokamos minimalios išmokos.

SUSIŽEIDĖTE DARBE?

Profesinė trauma yra trauma, patirta darbo metu, darbo vietoje ir atliekant darbą. Paprastai traumas, patirtos darbinėje situacijoje, yra laikomos profesinėmis traumomis. Tačiau taikomos tam tikros išimtys, pavyzdžiui, dėl per didelio krūvio ir laikui bėgant atsiradę skausmai. Jeigu jūsų profesinė trauma pripažinta, socialinės apsaugos išmokos jums gali būti skiriamos palankesnėmis sąlygomis negu įprastai. Jums taip pat galioja draudimas nuo profesinių traumų, kuriuo darbdavys privalo apdrausti savo darbuotojus. Plačiau apie tai skaitykite skyriuje „Kompensacija“.

Kaip pranešti apie profesinę traumą?
Darbdavys privalo pranešti NAV apie nelaimingą atsitikimą darbe. Jeigu darbdavys to nepadaro, jūs pats galite pranešti apie traumą ar ligą. Gydytojas turi pažymėti šią informaciją nedarbingumo pažymoje, nes NAV turi nuspręsti, ar trauma / liga yra profesinė. Jūs taip pat galite susisiekti su NAV telefonu 55 55 33 33, jeigu turite klausimų arba jums reikia pagalbos pildant dokumentus.

SPECIALIOS NAV IŠMOKOS PRIPAŽINTOS PROFESINĖS TRAUMOS ATVEJU

Paciento įmokos

Jeigu esate gydomas dėl patirtos profesinės traumos, jūs esate atleidžiamas nuo paciento įmokų. Tai galioja gydantis pas gydytojus, kurie turi teisę skirti kompensacijas. Jeigu norite būti atleistas nuo paciento įmokų, nepamirškite pasiimti profesinę traumą patvirtinančio blanko.

Daugiau informacijos: www.helfo.no

Ligos išmokos

Profesinės traumos atveju norint gauti ligos išmokas iš NAV, netaikomas darbo stažo reikalavimas, ligos išmokos mokamos nuo pirmos dienos.

Profesinės rehabilitacijos pašalpa (AAP)

Jeigu pripažintos profesinės traumos atveju teikiate prašymą profesinės rehabilitacijos pašalpai gauti, darbingumas privalo būti sumažėjęs ne mažiau negu 30 proc.

Neįgalumas dėl patirtos profesinės traumos

Jeigu tapote neįgaliu dėl pripažintos profesinės traumos ar profesinės ligos, neįgalumo pašalpa skiriama palankesniais sąlygomis. Trejų metų draustumo reikalavimas netaikomas. Netaikomas ir tęstinio draustumo reikalavimas. Tai reiškia, kad turėsite teisę į neįgalumo pašalpą net jeigu profesinė trauma patirta pirmą atvykimo į Norvegiją ir darbo pradžios dieną. Jūs taip pat turite teisę gauti pašalpą būdamas gimtojoje šalyje. Jeigu tapote neįgaliu dėl pripažintos profesinės traumos ar profesinės ligos, neįgalumo pašalpa skiriama, kai nedarbingumo lygis yra 30 proc.

KOMPENSACIJA

Susižalojus nelaimingo atsitikimo metu galioja papildomi, ne tik socialinės apsaugos, draudimai. Susižalojus per eismo įvykį ar darbe, galioja įstatymuose nustatytos draudimo rūšys, turinčios atlyginti patirtas išlaidas, pajamų praradimą ir nuostolius už patirtą skausmą ir kančias. Draudimas, galiojantis susižeidus laisvalaikiu, paprastai yra savanoriškas, dažnai draudimo sutartis sudaromos privačiai, tačiau daugeliu atvejų darbdavio ar profesinės sąjungos draudimo sutartis apima ir laisvalaikį. Dažnai išvykus iš namų galioja ir kelionių draudimas. Jeigu asmuo apdraudęs turtą namuose, dažnai jam galioja ir draudimas nuo nelaimingų atsitikimų.

Profesinės traumos

Profesinių traumų atveju darbuotojui galioja draudimas nuo nelaimingų atsitikimų, kuriuo darbdavys privalo apdrausti savo darbuotojus. Draudimas turi padengti tuos nuostolius, kurių nepadengia valstybinis draudimas. Be to, profesinių traumų atveju sužalotajam galioja ypatingos valstybinio socialinio draudimo taisyklės. Pagrįstas ir būtinas išlaidas advokatui turi padengti draudimo bendrovė. Jeigu esate valstybinės ar savivaldybės institucijos darbuotojas ir patiriate profesinę traumą, turite teisę į kompensaciją vadovau-

jantis kolektyvine sutartimi (HTA), sudaryta atitinkamai su valstybe ar savivaldybe.

Jeigu darbdavys nėra apdraudęs darbuotojų nuo profesinių traumų, sužalotasis turi teisę gauti kompensaciją iš Profesinių traumų draudikų sąjungos.

Eismo įvykiai

Visos variklinės ir privalomai registruojamos transporto priemonės, vadovaujantis Motorinių transporto priemonių civilinės atsakomybės įstatymu, privalo būti draustos civilinės atsakomybės draudimu. Įstatymas suteikia teisę į kompensaciją nepriklausomai nuo to, ar kaltė įrodyta. Atsakinga draudimo bendrovė paprastai padengia nuostolius, patirtus dėl nelaimingo atsitikimo, pvz. patirtas išlaidas, įskaitant būtinas ir pagrįstas išlaidas advokatui, negautas pajamas ir kompensaciją už nuolatinį neįgalumą.

Jeigu transporto priemonės savininkas neturi draudimo sutarties, sužalotasis turi teisę gauti kompensaciją iš Transporto priemonių draudikų sąjungos.

Laisvalaikiu patirtos traumos

Traumas, patirtas laisvalaikiu, dengia privatus kelionių draudimas ir draudimas

nuo nelaimingų atsitikimų. Įprasta sudaryti tokias draudimo sutartis per darbdavį ar profesinę sąjungą. Daugeliu atveju galioja ir dirbančio sutuoktinio / registruoto partnerio draudimas. Jeigu patyrėte traumą kelionėje, už kurią sumokėta kreditine kortele, paprastai galioja kreditinės kortelės bendrovės draudimas.

Draudimo sąlygose turi būti nurodyta, kokią žalą kompensuoja draudimas.

Smurtinės traumos

Jeigu prieš jus buvo smurtaujama ir jūs buvote sužalotas, turite teisę į kompensaciją. Smurtą patyrę asmenys gali reikalauti kompensacijos iš biuro, kuris teikia kompensacijas smurto aukoms. Tai valstybinė institucija, kuri paskiria ir sumoka kompensaciją avansu. Iš esmės kompensacija turi padengti tas pačias išlaidas kaip ir eismo įvykių atveju. Paprastai mokama kompensacija už

neturtinę žalą arba kompensacija už patirtą skausmą ir kančias.

Paciento patirta žala

Jeigu buvote netinkamai gydomas arba gydymas buvo nesėkmingas, turite teisę į kompensaciją. Jeigu žala buvo nulemta pirminės ligos / sutrikimo, jūs, kaip pacientas, neturite teisės į kompensaciją už patirtą žalą. Jeigu jums, kaip pacientui, buvo padaryta žala, turite kreiptis dėl kompensacijos už patirtą žalą ne vėliau kaip per trejus metus po gydymo arba nepakankamo gydymo, dėl kurio patyrėte žalą. Kompensaciją skiria valstybinė Norvegijos institucija, atsakinga už kompensacijų skyrimą žalą patyrusiems pacientams. Iš esmės kompensacija turi padengti tas pačias išlaidas kaip ir eismo įvykių atveju. Jeigu patvirtinama, kad jūsų patirta trauma / liga yra paciento patirta žala, turite teisę į kompensaciją už būtinas ir pagrįstas išlaidas advokatui.

Į KOKIAS KOMPENSACIJAS AŠ TURIU TEISĘ?

Vadovaujantis Norvegijos žalos atlyginimo įstatymais, turite teisę į finansinių nuostolių, patirtų dėl žalos, kompensaciją.

Žemiau nurodytos kompensacijos paprastai išmokamos, jeigu buvote sužalotas eismo įvykio metu, patyrėte profesinę ar smurtinę traumą ar buvote sužalotas kaip pacientas.

Pajamų praradimas

Jūs turite teisę gauti kompensaciją už pajamas, kurių netekote ir neteksite ateityje dėl patirto nelaimingo atsitikimo. Kompensacija turi padengti finansinius nuostolius, kurių nedengia valstybinis socialinis draudimas. Patirsimas pajamų praradimas yra nuostoliai, kuriuos patirsite ateityje dėl traumos / ligos.

Patirtos ir patirsimos išlaidos

Turite teisę į kompensaciją už visas dokumentais įrodytas, su trauma susijusias išlaidas, kurių nedengia valstybinis socialinis draudimas. Paprastai jos apima išlaidas gydytojui, medikamentams, vertėjui žodžiu, gydymui ir transportui. Kitos išlaidos taip pat gali būti kompensuojamos. Faktinės patirtos išlaidos vadinamos patirtomis išlaidomis. Turi būti padengiamos būtinos ir pagrįstos ateityje patirsimos išlaidos.

Kompensacija už patirtą skausmą ir kančias – gyvenimo kokybės praradimą

Jeigu patyrėte traumą, sukėlusią nuolatinę pasekmę, galite gauti kompensaciją už prarastą gyvenimo kokybę. Remiamasi Valstybinio draudimo tarnybos pateiktomis lentelėmis, pagal kurias skaičiuojama kompensacija profesines traumas patyrusiems asmenims.

Advokato pasirinkimas

Dažnai advokato paslaugos kainuoja brangiai. Daugelis sužalotųjų negauna to, kas jiems priklauso, nes baiminasi didelių advokato išlaidų. Daugelis renkasi bendrojo profilio advokatus, kuriems dažnai trūksta patirties sužalotų asmenų teisių srityje arba jų patirtis šioje srityje yra ribota.

Pagalba renkantis advokatą

Sužalotųjų asmenų asociacija „LTN“ turi ryšių su patyrusiais advokatais, kurie specializuojasi sužalotų asmenų teisių srityje. Būdamas sužalotųjų asmenų asociacijos „LTN“ nariu, gausite pagalbą renkantis advokatą, turintį jums aktualios srities patirties. Jei norite gauti pagalbą, turite užpildyti mūsų svetainėje pateikiamą advokato pasirinkimo blanką.

PERSONSKADEFORBUNDET LTN

Hausmanns gate 19, 0182 Oslo

22 35 71 00

post@personskadeforbundet.no

www.personskadeforbundet.no

